

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/219/2022
Identifikačné číslo spisu: 8517202694
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2023
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Bajánková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2023:8517202694.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a členov senátu JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD. a JUDr. Jany Haluškovej v spore žalobkyne X. C.Q., M., S. XXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou Podhorský & Partners, s. r. o., Bratislava, Mlynské Nivy 53, IČO: 46 962 000, proti žalovanému PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Bratislava, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, zastúpenému advokátskou kanceláriou Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s. r. o., Bratislava, Kubániho 16, IČO: 47 233 516, o zaplatenie 2 541,30 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 6Csp/165/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. júna 2021 sp. zn. 14CoCsp/5/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanému nepriznáva voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom č. k. 6Csp/165/2017-268 zo dňa 6. júla 2020 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 2 541,30 eura, úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 541,30 eura od 15.9.2017 až do zaplatenia, v lehote do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (I. výrok) a priznal žalobkyni náhradu trov konania, ako aj náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) na základe odvolania žalovaného rozsudkom sp. zn.14CoCsp/5/2020 zo dňa 17. júna 2021 rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol a sporovým stranám nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že predmetom konania bol nárok žalobkyne na vydanie 2 541,30 eura s príslušenstvom, titulom vydania bezdôvodného obohatenia z dôvodu, že žalobkyňa plnila žalovanému finančné prostriedky zo zmluvy o úvere nad sumu poskytnutej istiny, napriek tomu, že v dôsledku absencie zákonom požadovaných náležitostí v zmluve o úvere, bola táto sankcionovaná bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou. Uvedené skutočnosti v predmetnom konaní neboli sporné, nakoľko Okresný súd Stará Ľubovňa rozsudkom sp. zn. 2C/96/2014 zo dňa 27. novembra 2014

zamietol žalobu žalovaného o zaplatenie neuhradenej sumy úveru vo výške 100,89 eura s príslušenstvom žalobkyňou z dôvodu, že súd vyhodnotil úverovú zmluvu zo dňa 13. februára 2009 ako bezúročnú a bezpoplatkovú, a to poukazujúc na absenciu obsahových náležitostí podľa zákona o spotrebiteľských úveroch za preukázania tej skutočnosti, že žalovaný poskytol žalobkyni úver vo výške 2 225,49 eura a žalobkyňa mu uhradila sumu 4 766,79 eura. Spornými skutočnosťami v predmetnom prípade boli však skutočnosti týkajúce sa začiatku plynutia subjektívnej a objektívnej doby premlčania a samotnej dĺžky objektívnej lehoty premlčania nároku žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia a následne aj to, či na základe žalovaným vznesenej námietky možno žalobe vyhovieť.

2.2. Odvolací súd skonštatoval, že s prihliadnutím na právoplatné závery plynúce pre sporové strany z rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 2C/96/2014-57 zo dňa 27. novembra 2014, nerozporované v podstate ani žalovanou stranou, niet pre predmetnú vec pochybnosti v tom, že bezúročnosť úveru nastúpila ako ex lege dôsledok porušenia konkrétnych ustanovení Zákona o spotrebiteľskom úvere. Spotrebiteľkine (žalobkynine) plnenie nad rámec požičanej istiny je následkom porušenia zákona už v priebehu kontraktnej fázy, a preto toto plnenie na strane prijímajúceho veriteľa je plnením, ktoré pri aplikácii ust. § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka je nutné kvalifikovať ako bezdôvodné obohatenie prijaté zo zmluvy, ktorej dôsledok bezúročnosti nastal v súvislosti s porušením zákona, a teda ak spotrebiteľ takto plnil, plnil bez právneho dôvodu.

2.3. Odvolací súd na rozdiel od súdu okresného dospel k záveru, že žalobkyňa vedomosť o bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého úveru získala najneskôr dorúčením rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 2C/96/2014, teda dňa 21. januára 2015. Najneskôr týmto dňom jej začala plynúť v zmysle § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka dvojročná subjektívna lehota na podanie žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia a táto uplynula dňa 21. januára 2017. Žalobkyňa žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia na súde prvej inštancie podala dňa 5. mája 2017, preto pri námietke premlčania vznesenej žalovaným nebolo možné žalobe vyhovieť, uzavrel odvolací súd.

2.4. Odvolací súd s ohľadom na to, že žaloba bola podaná po uplynutí subjektívnej dvojročnej premlčacej doby, nepovažoval za relevantné sa vysporiadať s dĺžkou objektívnej premlčacej doby, teda či sa jedná o trojročnú alebo o desaťročnú premlčaciu dobu, keďže uvedená skutočnosť by nezmenila rozhodnutie vo veci samej. Poukázal na závery Súdneho dvora EÚ vyslovené v rozhodnutí C-485/19, kde bolo konštatované, že trojročná premlčacia lehota je v súlade so zásadou efektivity, avšak zásade efektivity bráni vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnene zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice 93/13 alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice 2008/48, sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, teda Súdny dvor vyhodnotil iba začiatok plynutia lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorý sa viaže na deň, keď k bezdôvodnému obohateniu došlo, ako rozporný s právom EÚ, nakoľko v tom čase nemusí mať spotrebiteľ vedomosť o existencii nekalej podmienky. Rozhodnutie SD EÚ sa nedotýka aplikácie subjektívnej lehoty v trvaní 2 rokov. Nemožno na základe neho privodiť záver o tom, že pre vec platí len všeobecná premlčacia lehota v trvaní 3 rokov, ako to uvádza v reakcii na rozhodnutie SD EÚ žalobkyňa. Nárok uplatnený ňou v tomto konaní je národom na vydanie bezdôvodného obohatenia, v ktorom nemožno pominúť aplikáciu ust. § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka o subjektívnej premlčacej dobe, uzavrel odvolací súd.

2.5. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 396 ods. 2 CSP v spojení s § 257 CSP tak, že úspešnému žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov prvoinštančného konania ako aj odvolacieho konania voči neúspešnej žalobkyni. Odvolací súd mal za preukázanú existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré vzhliadol v okolnostiach predmetného prípadu. V prejednávacom prípade bolo potrebné prihliadnuť na to, že spotrebiteľka si uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia za preplatenie žalovaným poskytnutého úveru, keďže tento bol Okresným súdom Stará Ľubovňa v konaní pod sp. zn. 2C/96/2014 vyhodnotený ako bezúročný a bezpoplatkový úver v dôsledku absencie zákonných náležitostí. Uplatnenému nároku žalobkyne nebolo vyhovené iba z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia a v dôsledku vznesenia námietky premlčania žalovaným. Právo žalobkyne na vydanie bezdôvodného obohatenia (žalobou uplatnenej sumy) vo forme naturálnej obligácie naďalej existuje, avšak súd mu v dôsledku námietky premlčania nemôže priznať súdnu ochranu. Z uvedených dôvodov mal odvolací súd za to, že priznanie náhrady trov konania žalovanému voči neúspešnej žalobkyni by bolo v rozpore so

zásadou spravodlivosti, keďže žalobkyňa preplatila žalovanému poskytnutý úver o 2 541,30 eura a vzniklo jej právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorému v prípade nevznesenia námietky premlčania žalovaným by bola poskytnutá súdna ochrana.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie tvrdiac existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s návrhom, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, alternatívne zmenil jeho potvrdzujúci výrok v časti o zamietnutí žaloby a závislom výroku o trovách konania tak, že žalovanému uloží povinnosť zaplatiť žalobkyni aj sumu 2 541,30 eura, úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 2 541,30 eura od 15. septembra 2017 až do zaplatenia a trovami celého konania.

3.1. Odvolací súd podľa názoru žalobkyne predmet sporu nesprávne posúdil, nakoľko neakceptoval právny názor Súdneho dvora EÚ vyslovený vo veci C-485/19, v zmysle ktorého sa má aplikovať jednotná trojročná všeobecná premlčacia lehota. Odvolací súd nielenže sa nestotožnil s právnym názorom Súdneho dvora EÚ, na ktorý žalobkyňa v odvolacom konaní výslovne poukázala, ale ani žiadnym spôsobom nezodôvodnil, na základe akých úvah dospel k názoru, že vo výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 uvedená trojročná premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je na daný prípad relevantná. Rovnako sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevyporiadal a nevyargumentoval, na základe čoho dospel k záveru, že Súdny dvorom EÚ konštatovaná trojročná premlčacia lehota sa nevzťahuje na subjektívnu premlčaciu lehotu, resp. že napriek výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 v kontexte princípu prednosti práva EÚ uprednostnil a aplikoval ustanovenia § 107 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka.

3.2. Pre prípad, že by dovolací súd s odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/265/2019 zo dňa 25. novembra 2020 dospel k názoru, že rozhodnutia Súdneho dvora EÚ nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, žalobkyňa mala za to, že je naplnený dovolací dôvod predpokladaný § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku.

3.2.1. Za právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, označila otázku, „Či sa má v kontexte rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 s ohľadom na princíp prednosti práva Európskej únie aplikovať na prípady vydania bezdôvodného obohatenia titulom spotrebiteľského úveru jednotná všeobecná premlčacia lehota v trvaní troch rokov?“

3.2.2. Dovolateľka vyslovila názor, že odvolací súd sa v napadnutom rozhodnutí nesprávne vysporiadal so závermi vyplývajúcimi z rozhodnutí Súdneho dvora EÚ, keď jednak určil ako počiatok plynutia premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia okamih doručenia rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 2C/96/2014 a zároveň nerešpektoval právny názor Súdneho dvora EÚ ohľadne aplikácie všeobecnej premlčacej doby. Z výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 vyplýva záver, že na prípady vydania bezdôvodného obohatenia titulom spotrebiteľských úverov sa má aplikovať všeobecná trojročná premlčacia lehota.

3.2.2.1. Žalobkyňa mala za to, že v danom prípade je rozhodným okamihom pre určenie začiatku plynutia premlčacej lehoty na vydanie bezdôvodného obohatenia titulom zmluvy o spotrebiteľskom úvere právoplatnosť rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 2C/96/2014, a to konkrétne deň 07. februára 2015, a teda premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia začala plynúť počnúc dňom 08. februára 2015. Zároveň podľa názoru žalobkyne je nutné vo vzťahu k určeniu dĺžky premlčacej lehoty vychádzať s ohľadom na princíp prednosti práva Európskej únie z právneho názoru Súdneho dvora EÚ obsiahnutého v 1. výroku rozsudku vo veci C - 485/19 zo dňa 22. apríla 2021, a teda na daný prípad aplikovať všeobecnú premlčaciu lehotu v trvaní troch rokov.

3.3. Dovolateľka vytkla odvolaciemu súdu, že žiadnym spôsobom neodôvodnil, aké preukázateľné informácie, na základe ktorých si mohla urobiť dostatočný úsudok o tom, že platby na úverovú zmluvu súhrnom dosiahli výšku istiny úveru, dovolateľka získala. Možno sa len domnievať, že odvolací súd mal na mysli, že žalobkyňa mala už pri podpise úverovej zmluvy vedomosť o bezúročnosti a bezpoplatkovosti zmluvy. Ale potom je potrebné analogicky hľadiť aj na žalovaného, ktorý sa profesionálne venuje poskytovaniu úverov a pozná náležitosti zmlúv o spotrebiteľských úveroch, no napriek tomu ním koncipované formulárové zmluvy vykazujú nedostatky sankcionované bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou. Žalovaný preukázateľne vedel o nedostatkoch svojich zmlúv, naďalej ich so spotrebiteľmi bez doplnenia, či zmeny uzatváral, a tak ako žalobkyňa mal všetky informácie o tom, že

uzatvárané zmluvy neobsahujú všetky zákonné podstatné náležitosti; zákon žalovaný neobchádzal z nevedomosti, ale úmyselne. Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Cdo/238/2017, s poukazom na ktoré odvolací súd odmietol aplikáciu 10-ročnej premlčacej doby, podľa dovolateľky nemožno považovať za ustálenú rozhodovaciu činnosť najvyšších súdnych autorít, nakoľko ide o jedno nejudikované rozhodnutie. Spolu s rozhodnutím odvolacieho súdu ide o rozhodnutie formálne odôvodnené, ale po vecnej stránke má povahu extrémnu, objektívne racionálne neakceptovateľnú a možno ho považovať za odporujúce čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 Dohovoru. Pochybnosti o správnosti záverov najvyššieho súdu Krajský súd v Prešove podrobne odôvodnil v návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-485/19 podanom na Súdny dvor Európskej únie.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobkyne namietol prípustnosť aj dôvodnosť dovolania. Skutočnosti uvádzané žalobkyňou nespĺňajú zákonnú požiadavku prípustnosti dovolania, pretože vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolateľka neuviedla právnu otázku, pri ktorej posúdení odvolacím súdom došlo k odklonu od ustálenej praxe dovolacieho súdu. Ohľadne podania dovolania z dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP uviedol obdobné námietky a síce, že podané dovolanie nešpecifikuje podstatné náležitosti ani vo vzťahu k tomuto dovolaciemu dôvodu, predovšetkým o akej právnej otázke (doposiaľ nerozhodovanej v praxi dovolacieho súdu) rozhodol odvolací súd nesprávne a ako správne mala byť riešená. Dovolať svoje námietky smeruje skôr voči skutkovým záverom (o tom, kedy začala plynúť subjektívna premlčacia doba), nie voči právnym otázkam. Žalovaný navrhol odmietnutie dovolania event. v prípade jeho vecného preskúmania jeho zamietnutie. Uplatnil si náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) oprávneným subjektom (§ 427 CSP), zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP advokátom, skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania vrátane predpokladov prípustnosti dovolania.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP

6. Dovolaťka vyvodila prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a), pričom k tomuto dovolaciemu dôvodu uviedla, že odvolací súd predmet sporu nesprávne posúdil, nakoľko neakceptoval právny názor Súdneho dvora EÚ vyslovený vo veci C-485/19, v zmysle ktorého sa má aplikovať jednotná trojročná všeobecná premlčacia lehota. Odvolací súd nielenže sa nestotožnil s právnym názorom Súdneho dvora EÚ, na ktorý žalobkyňa v odvolacom konaní výslovne poukázala, ale ani žiadnym spôsobom nezodôvodnil, na základe akých úvah dospel k názoru, že vo výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 uvedená trojročná premlčacia lehota na vydanie bezdôvodného obohatenia nie je na daný prípad relevantná. Rovnako sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevyporiadal a nevyargumentoval, na základe čoho dospel k záveru, že Súdny dvorom EÚ konštatovaná trojročná premlčacia lehota sa nevzťahuje na subjektívnu premlčaciu lehotu, resp. že napriek výroku rozsudku Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 v kontexte princípu prednosti práva EÚ uprednostnil a aplikoval ustanovenia § 107 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka.

7. Na to, aby dovolací súd mohol pristúpiť k meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v § 431 až § 435 CSP.

8. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 CSP, musí mať zreteľné charakteristické znaky. Predovšetkým musí ísť o otázku právnu (teda v žiadnom prípade nie o skutkovú otázku). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že otázkou riešenou odvolacím súdom sa tu rozumie tak otázka hmotnoprávna (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj

procesnoprávna (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní (a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom).

9. Dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie, ktoré malo spočívať v neakceptácii právneho názoru Súdneho dvora EÚ vyslovený vo veci C-485/19, v zmysle ktorého sa má aplikovať na vydanie bezdôvodného obohatenia jednotná trojročná všeobecná premlčacia lehota, pričom odvolací súd neodôvodnil, prečo uprednostnil a aplikoval ustanovenia § 107 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka. Dovolateľka teda nenaformulovala právnu otázku, podstata jej dovolania v tejto časti spočíva v nesúhlase s použitím ustanovenia § 107 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka a v námietkach týkajúcich sa nedostatočného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu. Dovolací súd konštatuje, že dovolanie v tejto časti nespĺňa zákonom ustanovené podmienky kladené na to, aby bolo spôsobilé založiť prípustnosť dovolania v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP

10. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP, musí: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) podať svoje vysvetlenie, ako mala byť táto otázka správne riešená.

11. Dovolateľka definovala ako právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, otázku, či má sa v kontexte rozhodnutia Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19 s ohľadom na princíp prednosti práva Európskej únie aplikovať na prípady vydania bezdôvodného obohatenia titulom spotrebiteľského úveru jednotná všeobecná premlčacia lehota v trvaní troch rokov?

12. Právnu otázku nastolenú dovolateľkou možno pokladať za vyriešenú dvoma rozhodnutiami odvolacieho súdu komplexne. Prvým v poradí je rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 2021 sp. zn. 7Cdo/268/2021 ktorý bol uverejnený v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 15 v zošite č. 3 z roku 2022. Právna veta znie: „Analogická aplikácia desaťročnej objektívnej premlčacej doby súdmi Slovenskej republiky pri práve spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka) získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, je právnym dôsledkom prednosti rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-485/19 zo dňa 22. apríla 2021 v právnom poriadku Slovenskej republiky“. Druhým je uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. septembra 2021 sp. zn. 5Cdo/29/2021, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR pod č. 14 v zošite č. 3 z roku 2022. Právna veta znie: „Pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktoré je bezúročné a bez poplatkov je podstatná skutočná vedomosť spotrebiteľa o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve.“ Dovolateľkou nastolená právna otázka patrí do ustálenej praxe odvolacieho súdu (R 71/2018).

12.1. Dovolací súd pre výklad premlčacej doby v prípade bezdôvodného obohatenia získaného plnením na základe spotrebiteľskej úverovej zmluvy, ktoré je bezúročné a bez poplatkov uzavrel, že platí dvojročná subjektívna a desaťročná objektívna doba. K tomuto záveru dospel s ohľadom na rozsudok Súdneho dvora EÚ C-485/19, podľa ktorého zásada efektivity bráni vnútroštátnej úprave objektívnej trojročnej premlčacej lehote, a preto je nevyhnutné na tento typ nárokov subsidiárne uplatňovať 10-ročnú objektívnu premlčaciu lehotu na vydanie bezdôvodného obohatenia (a to bez skúmania zavinenia).

12.2. Pre určenie začiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia dovolací súd stanovil potrebu skúmania okamihu, kedy oprávnený subjekt (t. j. spotrebiteľ) nadobudol skutočnú skutkovú vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, že nemá (nemal) plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve. Dovolací súd zdôraznil, že

spotrebiteľova vedomosť o tom, že výška splátok (resp. celého konečného dlhu zahŕňajúceho aj úroky a poplatky) je v úverovej spotrebiteľskej zmluve uvedená nesprávne, je sama osebe skutkovou okolnosťou, nie okolnosťou právnou (zistenie o rozpore takéhoto zmluvného dojednania so zákonom je len dôvodom nadobudnutia tejto vedomosti). Podstatnou skutkovou okolnosťou, ktorú by sa mal spotrebiteľ dozvedieť, aby mu začala plynúť subjektívna premlčacia lehota, je vedomosť o tom, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Pri skúmaní momentu, kedy spotrebiteľ nadobudol vyžadovanú skutočnú (preukázanú) vedomosť o tejto podstatnej skutkovej okolnosti je potrebné si uvedomiť, že ide o subjektívny okamih, v ktorom sa spotrebiteľ dozvie také skutkové okolnosti, ktoré mu umožnia uplatniť svoje práva v súdnom konaní žalobou o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, t. j. keď sa jeho právo stalo nárokom (actio nata).

13. V danej veci odvolací súd pri riešení nastolenej právnej otázky postupoval súladne s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Správne aplikoval na daný prípad ustanovenie § 107 ods. 1 OZ a posudzoval, či bol žalobkyňou nárok uplatnený v subjektívnej dvojročnej premlčacej dobe. Rovnako správne skutkovú vedomosť žalobkyne o vzniku bezdôvodného obohatenia a o tom, že nemala plniť splátky spotrebiteľského úveru vo výške dohodnutej v úverovej zmluve odvíjal od konania vedeného na Okresnom súde Stará Ľubovňa pod sp. zn. 2C/96/2014. Podľa názoru dovolacieho súdu za subjektívny okamih, v ktorom sa žalobkyňa dozvedela, že môže uplatniť svoje práva v súdnom konaní žalobou o vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, treba považovať nie doručenie rozsudku okresného súdu v danej veci, ale nadobudnutie jeho právoplatnosti vo výroku, ktorým bola žaloba zamietnutá, teda vo výroku vo veci samej (odvolanie len čo do trov konania na tomto závere už nemohlo nič zmeniť). Toto skutkové pochybenie odvolacieho súdu však nemá vplyv na závere, že žalobkyňa svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatnila po uplynutí dvojročnej premlčacej doby. Okamih právoplatnosti dňom 7. februára 2015 je nesporný (sama dovolateľka ho uvádza v dovolaní).

14. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň nedôvodné, preto jej dovolanie ako nedôvodne podané podľa § 448 CSP zamietol.

15. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd v súlade s ustanovením § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP tak, že úspešnému žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania voči neúspešnej žalobkyňi. Dovolací súd mal za preukázanú existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré vzhladol v okolnostiach predmetného prípadu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo na právnej otázke zásadného významu, ktorá bola dovolacím súdom vyriešená až po podaní dovolania. Dovolací súd zohľadnil aj fakt, že preplatok žalobkyne, ktorý zaplatila žalovanému za poskytnutý úver, významnou mierou presahuje výšku trov dovolacieho konania žalovaného.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.